

Uchwała nr 582
Naczelnej Rady Łowieckiej
z dnia 15 lutego 2023 roku

w sprawie przyjęcia zmian w „Zasadach selekcji populacyjnej i osobniczej zwierząt łownych w Polsce oraz zasadach postępowania przy ocenie zgodności odstrzału”

Naczelna Rada Łowiecka, działając na podstawie § 82 ust. 3 pkt 21 Statutu Polskiego Związku Łowieckiego, stanowiącego załącznik do uchwały XXIV Krajowego Zjazdu Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego z dnia 16 lutego 2019 r., uwzględniając stanowisko Komisji Hodowlanej ds. zwierzyny grubej oraz konsultacje przeprowadzone w okręgach łowieckich i regionalnych dyrekcjach Lasów Państwowych, postanawia:

§ 1

Przyjąć zmiany w „Zasadach selekcji populacyjnej i osobniczej zwierząt łownych w Polsce oraz zasadach postępowania przy ocenie zgodności odstrzału” zawarte w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2

Zobowiązać Zarząd Główny PZŁ do:

1. niezwłocznego opublikowania i przekazania tekstu uchwały wraz z załącznikiem do zarządów okręgowych oraz Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe,
2. zobligowania zarządów okręgowych do zapoznania zarządów kół łowieckich z ww. uchwałą do 10 marca br.,
3. poprawienia – do 30 kwietnia br., arkusza oceny prawidłowości odstrzału samców jeleniowatych i muflonów tak, aby uwzględniał jednolite zasady zapisywania oceny wieku, a także sporządzania opisu formy poroża wg zasad CIC, zgodnie z załącznikiem do niniejszej uchwały,
4. udostępnienia kołom łowieckim i ośrodkom hodowli zwierzyny poprawionego arkusza oceny prawidłowości odstrzału samców jeleniowatych i muflonów oraz wydania zarządzenia zobowiązującego zarządy kół i ohz-ty PZŁ do tworzenia w systemie informatycznym PZŁ zestawień pozyskanych samców jeleniowatych i muflonów na potrzeby okręgowych komisji oceny prawidłowości odstrzału,
5. zapewnienia członkom komisji oceny prawidłowości odstrzału dostępu do ww. zestawień z obwodów łowieckich znajdujących się w zasięgu ich działania,
6. przypomnienia zarządom okręgowym o obowiązku uzupełnienia elektronicznej bazy danych w systemie *Łowiectwo w Polsce* tak, aby – do 31 sierpnia 2023 roku zawierała pełen opis trofeów poddanych ocenie prawidłowości odstrzału począwszy od sezonu łowieckiego 2017/18,
7. przypomnienia zarządom okręgowym o obowiązku prowadzenia rejestru medalowych trofeów łowieckich pozyskanych w okręgu, zarówno ocenionych wstępnie, jak i ostatecznie,
8. udzielenia certyfikatu laboratoriom dokonującym merytorycznej oceny wieku pozyskanych jeleniowatych i muflonów, oraz do zamieszczenia stosownej informacji na stronie internetowej PZŁ.

§ 3

Traci moc załącznik nr 1 do uchwały NRL nr 14/2015 wraz ze zmianami wprowadzonymi uchwałami NRL nr 48/2018, 50/2018, 269/2020 i 518/2022.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 marca 2023 roku.

Uzasadnienie

Zmiany legislacyjne, a także w populacjach zwierzyny grubej, spowodowały, że w 2021 roku Naczelna Rada Łowiecka zleciła komisji hodowlanej ds. zwierzyny grubej przygotowanie projektu niezbędnych zmian i uzupełnień w „Zasadach selekcji populacyjnej i osobniczej...”. Mają one na celu m.in. przeciwdziałanie intensywnemu odstrzałowi osobników męskich w średnim wieku, który pojawił się w następstwie rezygnacji z odstrzału samców w klasach wiekowych począwszy od 2018 roku. Niekorzystne było także dopuszczenie możliwości 50% udziału samców w pozyskaniu, które w połączeniu z regionalnymi modyfikacjami zasad selekcji, pogłębiło zmiany w strukturze wieku osobników męskich.

Dla ograniczenia ww. niekorzystnego trendu populacyjnego zmodyfikowano obowiązujące „Zasady selekcji...”, w tym:

- wycofano możliwość liberalizacji kryteriów selekcji w okręgach łowieckich,
- ograniczono rozmiar pozyskania samców do 30-40% łącznego odstrzału danego gatunku,
- wprowadzono ułatwienie dla myśliwych pozyskujących najmłodsze samce przez umożliwienie niepreparowania czaszek roczniaków, w tym z letniego odstrzału jeleni i danieli w 2. roku życia (Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska – Dz. U. z 1 lipca 2022 roku, poz. 1391).

Jednocześnie dla ochrony osobników przyszłościowych:

- ograniczono możliwość błędu w ocenie wieku wszystkich samców jeleniowatych i muflonów tylko do osobników o rok młodszych od wieku łownego,
- przywrócono ocenę „odstrzał rażąco nieprawidłowy” za pozyskanie nieselekcyjnych osobników o ponad rok młodszych od wieku łownego, które zostały wycenione na medal,
- zawieszono możliwość planowania odstrzału samców łownych w obwodach polnych bez całorocznych ostoi danego gatunku.

Ponadto zalecono rozpoczęcie odstrzału osobników w wieku łownym dopiero w głównej fazie okresu godowego. Zalecenie to jest oparte na wiedzy przyrodniczej, a jednocześnie nawiązuje do kodeksu etyki łowieckiej.

Uzupełnienia i zmiany wprowadzono także w kilku innych rozdziałach.

II. Zaangażowanie – podkreślono, że parametr ten w populacjach dużych jeleniowatych należy odnosić do powierzchni rejonu hodowlanego, a nie obwodu łowieckiego.

IV. Określanie przewidywanego przyrostu ... – zmieniono tytuł rozdziału, gdyż w rocznym planie łowieckim jest uwzględniany przyrost młodych w populacjach zwierzyny grubej na progu sezonu polowań, a nie przyrost zrealizowany, czyli do wiosny kolejnego roku.

V. Wielkość i struktura pozyskania – zwrócono uwagę na konieczność uwzględniania śmiertelności naturalnej przy planowaniu wielkości odstrzału, bowiem tylko część strat z przyczyn pozalowieckich jest potwierdzana protokołami upadków.

VIII. Ocena prawidłowości odstrzału i procedury przy jej wykonywaniu – dodano zapis informujący, iż komisyjna ocena wieku odstrzelonych osobników męskich odbywa się w oparciu o analizę rozwoju i starcia zębów, a badania histologiczne są rozwiązaniem

alternatywnym w przypadku wątpliwości myśliwego wobec wyniku oceny metodą tradycyjną. Rekompensując brak punktów żółtych – za niestaranną preparację trofeów przedstawianych do oceny, zobowiązano nieetycznych myśliwych do ponownego okazania poroża/rogów przed komisją. Natomiast dla umożliwienia monitoringu struktury wieku oraz jakości poroży i rogów doprecyzowano zasady zapisu wieku oraz formy trofeum w „Arkuszu oceny prawidłowości odstrzału samców jeleniowatych i muflonów”.

Prezes Naczelnej Rady Łowieckiej

Rafał Małec

Zasady selekcji populacyjnej i osobniczej zwierząt łownych w Polsce oraz zasady postępowania przy ocenie zgodności odstrzału

WSTĘP

1. W zasadach selekcji samców zwierzyny płowej funkcjonuje określenie:

a) osobnik selekcyjny:

– u łośi określenie to odnosi się do byka o porożu badylarza do formy ósmaka regularnego włącznie,

– u pozostałych jeleniowatych i u muflonów jest to osobnik młody lub średniowiekowy o określonych dla danego wieku (rozd. VI) cechach poroża bądź ślimów, lub o porożu i ślimach mniej rozwiniętych, a także guzikarz, szydlarz i myłkus zgodnie z opisami tych form poroża w literaturze łowieckiej.

b) osobnik łowny:

– u łośi jest to osobnik o formie poroża badylarza powyżej regularnego ósmaka oraz półopatacza i łopatacza.

– u pozostałych jeleniowatych i u muflonów jest to starszy osobnik – o wieku określonym dla poszczególnych gatunków – bez względu na cechy poroża lub ślimów.

2. Zarządy Okręgowe PZŁ w celu ochrony jakości populacji, po konsultacji z właściwą Regionalną Dyрекcją Lasów Państwowych, mogą określić bardziej surowe formy i cechy (z wyłączeniem wprowadzania kryterium masy) poroża/rogów osobników selekcyjnych. Unieważnione zostają wszystkie uchwały przyjęte w okręgach łowieckich w latach 2018-2023, które są niezgodne z zapisami w niniejszym dokumencie.

3. Za zrealizowany odstrzał zgodny z zasadami selekcji, zwany dalej „prawidłowym”, należy uznać odstrzał:

– wykonany zgodnie z upoważnieniem do wykonywania polowania,

– samca selekcyjnego wykonany na upoważnienie do odstrzału osobnika łownego,

– samca o cechach selekcyjnych w wieku łownym wykonany na upoważnienie do odstrzału osobnika selekcyjnego.

4. Oceny prawidłowości odstrzału samców jeleniowatych i muflonów zgodnie z poniższymi zasadami dokonują komisje, o których mowa w art. 42d ustawy Prawo łowieckie i § 98, p. 24 Statutu PZŁ.

5. Planowana wielkość rocznego pozyskania zwierzyny grubej jest zależna od aktualnego zagęszczenia, przyrostu młodych, śmiertelności naturalnej i możliwości siedliskowych, a także stanów docelowych zapisanych w wieloletnich łowieckich planach hodowlanych.

6. Zagęszczenie w populacjach zwierzyny grubej oblicza się zgodnie z zasadami przyjętymi w wieloletnich łowieckich planach hodowlanych (ustawa Prawo łowieckie, art. 8c, p. 2b).

7. Populacja ustabilizowana i o pożądanej liczebności to taka, która odznacza się stabilnym zagęszczeniem, wyrównaną strukturą płci i co najmniej 10% udziałem samców w wieku łownym w łącznym pozyskaniu osobników męskich, a także nie powoduje szkód uciążliwych dla gospodarki leśnej i rolnej. W okresie i po dojściu do pożądanej liczebności oraz struktury płci i wieku w populacjach zwierzyny grubej dopuszcza się odstępstwa od przyjętych zasad gospodarowania, o ile służą poprawie lub utrzymaniu istniejącego stanu.

ZASADY GOSPODAROWANIA POPULACJAMI ZWIERZYNY GRUBEJ

- I. Metody szacowania liczebności
- II. Zagęszczenie
- III. Struktura płci
- IV. Określanie przewidywanego przyrostu młodych przed rozpoczęciem sezonu polowań
- V. Wielkość i struktura pozyskania
- VI. Zasady selekcji jeleniowatych i muflonów
- VII. Dopuszczalne pomyłki przy wyborze osobnika do odstrzału
- VIII. Ocena prawidłowości odstrzału i procedury przy jej wykonywaniu
- IX. Wycena medalowa

I. Metody szacowania liczebności

Szacowanie liczebności zwierzyny grubej należy dokonać w rejonach hodowlanych w jednym terminie w celu ustalenia stanu na dzień 10 marca. Zaleca się stosowanie następujących metod:

1. **Łoś, jelen szlachetny, daniel, dzik** – liczenie tyralierą, z wykorzystaniem statków powietrznych, tropienia oraz inne metody opisane w literaturze.
2. **Sarna, muflon** – liczenia bezpośrednie na terenach otwartych, w tym z wykorzystaniem statków powietrznych, liczenie tyralierą oraz inne metody opisane w literaturze.

II. Zagęszczenie

Zarządzanie liczebnością zwierzyny grubej odbywa się na poziomie łowieckich rejonów hodowlanych. Określając docelową liczebność poszczególnych gatunków w wieloletnich łowieckich planach hodowlanych należy dostosować zagęszczenie do warunków przyrodniczych oraz zapewnić znośny poziom szkód powodowanych przez zwierzynę w uprawach rolnych i na terenach leśnych. Minimalne zagęszczenie wiosenne zwierzyny grubej dopuszczające eksploatację populacji określa się na poziomie:

1. **Łoś** – gatunek od roku 2001 objęty moratorium wstrzymującym pozyskanie łowieckie, stąd poziom zagęszczenia zostanie określony po odwołaniu okresowej ochrony gatunku.
2. **Jeleń szlachetny** – powyżej 5 osobników na 1000 ha powierzchni leśnej.
3. **Sarna** – powyżej 1,5 osobników na 100 ha powierzchni ogólnej.
4. **Daniel i muflon** – powyżej 5 osobników na 1000 ha powierzchni ogólnej, o ile obecność tych gatunków – obcych w faunie Polski – jest akceptowana w rejonie hodowlanym.
5. **Dzik** – wg uznania dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego, ale z uwzględnieniem konieczności zapewnienia warunków dla racjonalnej gospodarki rolnej (ustawa Prawo łowieckie, art. 1), a w okresie występowania epizootcji zgodnie z zaleceniami agend rządowych.

III. Struktura płci

W ustabilizowanych populacjach zwierzyny grubej struktura płci powinna cechować się proporcją samców do samic w rejonie hodowlanym zbliżoną do układu 1: 1 (1: 0,8 – 1: 1,2). W populacjach odznaczających się niskim zagęszczeniem lub będących pod dużą presją drapieżników wskazany jest wyższy udział samic – nawet do dwóch na jednego samca. Z kolei w populacjach wymagających redukcji liczebności pożądana jest przewaga samców.

IV. Określanie przewidywanego przyrostu młodych przed rozpoczęciem sezonu polowań

Sporządzenie rocznego planu łowieckiego w odniesieniu do zwierzyny grubej wymaga określenia przewidywanego przyrostu młodych przed rozpoczęciem sezonu polowań. W tym celu liczebność samic jeleniowatych i muflonów w marcu (dorosłe + ½ młodych wykazanych

w inwentaryzacji) należy przemnożyć przez wskaźnik określający proporcję młodych do samic, która jest stwierdzana podczas obserwacji w końcu lata. W kraju proporcja ta wynosi najczęściej:

1. **Łoś, jelen szlachetny, daniel** – od 40 do 70% wiosennego stanu samic.
2. **Sarna, muflon** – od 30 do 60% wiosennego stanu samic.
3. W przypadku **dzika** przyrost waha się od 50 do 250% stanu wiosennego obu płci. Najniższy jest na terenach górskich z dużym zagęszczeniem wilka, a najwyższy w krajobrazie rolniczym z dużym arealem upraw wielkołanowych, w tym kukurydzy.

V. Wielkość i struktura pozyskania

W celu uwzględnienia śmiertelności pozałowickiej (drapieźnictwo, kolizje, kłusownictwo itp.), która jest ewidencjonowana w ograniczonym zakresie (zwłaszcza jesienno-zimowe straty wśród młodych osobników), pozyskanie w populacjach dużych jeleniowatych i muflonów, o ile odznaczają się pożądaną i ustabilizowaną liczebnością, planuje się na poziomie niższym o 5- 15% od przyrostu młodych opisanego w rozdz. IV. W przypadku saren, u których ma miejsce szczególnie wysoka śmiertelność pozałowicka, odstrzał powinien być o 20-40% niższy od przyrostu młodych.

Pozyskanie dużych jeleniowatych powinno być realizowane głównie w obwodach leśnych. W obwodach polnych bez całorocznych ostoi danego gatunku odstrzał – z wyłączeniem byków łownych, może być zaplanowany przez dzierżawców lub zarządców nawet w przypadku nie wykazania stanu inwentaryzacyjnego.

Pozyskanie samców jeleniowatych i muflonów należy planować na poziomie niższym aniżeli samic – ze względu na wyższą śmiertelność naturalną osobników męskich. Natomiast odsetek młodych w pozyskaniu powinien odpowiadać ich udziałowi w populacji w okresie jesiennym.

1. Łoś, jelen szlachetny, daniel, sarna, muflon – optymalna struktura pozyskania:

samce – 30 do 40%, samice – 40 do 50%, młode – 10 do 30%.

2. Dzik – dzierżawca lub zarządca ustala liczbę dzików do pozyskania bez względu na wiek i płeć. Realizując pozyskanie należy jednak promować odstrzał warchlaków, bowiem stanowią największą część populacji, a osobniki żeńskie w tym wieku często wykazują pierwszą ruję.

VI. Zasady selekcji jeleniowatych i muflonów

1. Osobniki żeńskie i młodzież

Należy w pierwszej kolejności pozyskiwać osobniki z wadami budowy, kalekie, w złej kondycji i o zmierzwionej sierści, a także samice nie prowadzące młodych, w tym osobniki w 2. roku życia. Realizując odstrzał wśród samic prowadzących najpierw dokonuje się odstrzału młodego.

2. Osobniki męskie

Zaleca się realizację odstrzału samców w wieku łownym dopiero po rozpoczęciu głównej fazy godów (terminy wskazane pod tabelami), aby umożliwić im udział w kształtowaniu struktury przestrzennej charakterystycznej dla tego okresu, a większości z nich także kojarzenie z samicami.

Kryteria odstrzału samców

Odstrzał może być oceniony jako prawidłowy, nieprawidłowy lub rażąco nieprawidłowy. Szczegółowe kryteria dla poszczególnych gatunków przedstawiono poniżej. Odstrzał jest uznawany jako rażąco nieprawidłowy w przypadku pozyskania samca poniżej wieku łownego (z uwzględnieniem zapisu w rozdz. VII, p. 1), a zarazem bez cech selekcyjnych, którego poroże lub rogi zakwalifikowano do medalu w ramach wstępnej lub ostatecznej wyceny medalowej.

a) Łoś

Rodzaj odstrzału	Odstrzał		
	prawidłowy (o)	nieprawidłowy (x)	rażąco nieprawidłowy (xx)
	opis form poroża		
selekcyjny* – min. 85% ogólnej liczby byków planowanych do odstrzału	badylarze do formy ósmaka regularnego włącznie	formy wyższe	formy wyższe wycenione na medal
łowny** – do 15% ogólnej liczby byków planowanych do odstrzału	o porożu badylarza powyżej regularnego ósmaka oraz półopatacza i łopatacza	brak	

* w trakcie oceny prawidłowości odstrzału selekcyjnego za odnogę jest uznawany odrost o długości powyżej 5 cm,

** zaleca się odstrzał osobników łownych po 20 września.

b) Jeleń szlachetny

Rodzaj odstrzału	Rok życia (poroże)	Odstrzał		
		prawidłowy (o)	nieprawidłowy (x)	rażąco nieprawidłowy (xx)
		opis form poroża		
selekcyjny* – około 80% byków planowanych do odstrzału	2 (I)	szpicaki o średniej długości tyk do 30 cm (około dwóch wysokości łyżek)	szpicaki o tykach powyżej 30 cm, rozwidłone i koronne, a także formy wyższe	brak
	3 (II)	do ósmaka włącznie	formy wyższe	
	4-5 (3-4)	do dziesiątaka niekoronnego włącznie	dziesiątaki koronne i formy wyższe	poroża bez cech selekcyjnych wycenione na medal
	6-10 (5-9)	wszystkie niekoronne i jednostronnie koronne, obustronnie koronne dziesiątaki, a także dwunastaki z maksymalnie 3. odnogami w koronach	formy wyższe	
łowny** – około 20% byków w planie odstrzału***	11 i starsze (≥ 10)	bez względu na formę poroża	brak	

*w trakcie oceny prawidłowości odstrzału selekcyjnego za odnogę jest uznawany odrost o długości minimum:

– 2 cm w 2. roku życia,

– 5 cm u osobników w 3. roku życia i starszych,

**zaleca się odstrzał byków łownych po 20 września.

***udział osobników łownych w pozyskaniu może być większy od zalecanego, jeśli umożliwia to struktura populacji w rejonie hodowlanym, np. licznie zasiedlonym przez duże drapieżniki.

a) Daniel

Rodzaj odstrzału	Rok życia (poroże)	Odstrzał		
		prawidłowy (o)	nieprawidłowy (x)	rażąco nieprawidłowy (xx)
		opis form poroża		
selekcyjny – min. 85% byków planowanych do odstrzału	2 (1)	szpicaki o średniej długości tyk do 15 cm (około wysokości łyżek)	szpicaki o tykach ponad 15 cm	brak
	3 (2)	łyżkarze	półłopatacze* i formy wyższe	
	4-7 (3-6)	wszystkie poniżej obustronnego łopatacza, albo z łopatą krótką lub wąską**, bądź z głęboką zatoką rozcinającą płaszczyznę łopaty do 1/2 długości lub szerokości (nie dotyczy zatoki nad ostrogą)***	obustronne łopatacze bez cech selekcyjnych	poroża bez cech selekcyjnych wycenione na medal
łowny*** – do 15% byków planowanych do odstrzału	8 i starsze (≥ 7)	bez względu na formę poroża	brak	

* półłopatacz to byk w 3. roku życia z co najmniej jednostronnym, niepodzielonym spłaszczeniem o długości min. 10 cm, które w połowie ma szerokość min. 5 cm,

** łopaty krótkie to takie, których długość nie przekracza 1/3 długości poroża, a wąskie to mające szerokość poniżej 8 cm w środkowej części łopaty,

*** zaleca się odstrzał byków łownych po 20 października.

b) Sarna

Rodzaj odstrzału	Rok życia (poroże)	Odstrzał		
		prawidłowy (o)	nieprawidłowy (x)	rażąco nieprawidłowy (xx)
		opis form poroża		
selekcyjny* – min. 70% rogaczy planowanych do odstrzału	2 (1)	szpicaki**	formy wyższe	brak
	3-5 (2-4)	do szóstaka nieregularnego włącznie	szóstaki regularne i formy wyższe	poroża bez cech selekcyjnych wycenione na medal
łowny*** – do 30% rogaczy planowanych do odstrzału	6 i starsze (≥ 5)	bez względu na formę poroża	brak	

*w trakcie oceny prawidłowości odstrzału selekcyjnego za odnogę jest uznawany odrost o długości minimum:

– 2 cm w 2. roku życia,

– 3 cm u osobników w 3. roku życia i starszych,

**zaleca się oszczędzanie szpicaków z odrostami o charakterze odnogi i długości 1-2 cm,

***zaleca się odstrzał rogaczy łownych po 20 lipca.

c) Muflon

Rodzaj odstrzału	Rok życia	Odstrzał		
		prawidłowy (o)	nieprawidłowy (x)	rażąco nieprawidłowy (xx)
		opis form rogów		
selekcyjny* – min. 70% tryków planowanych do odstrzału	2	o długości ślimów do 30 cm	ślimy dłuższe niż 30 cm	brak
	3-5	o długości ślimów nie przekraczającej połowy obwodu okręgu tworzonego przez skręt	ślimy dłuższe od połowy obwodu okręgu tworzonego przez skręt	ślimy bez cech selekcyjnych wycenione na medal
łowny** – do 30% tryków planowanych do odstrzału	6 i starsze	bez względu na długość i formę ślimów	brak	

* za selekcyjne niezależnie od wieku uznaje się tryki, u których ślimy wrastają w kark lub zuchwę, tryki o kącie rozwarcia ślimów odbiegającym co najmniej 20° od kąta prostego, a także z widocznymi uszkodzeniami pochwy rogowej od nasady do połowy jej długości,

** zaleca się odstrzał tryków łownych po 20 listopada.

VII. Dopuszczalne pomyłki przy wyborze osobnika do odstrzału

1. Wiek samca: punktu czerwonego za odstrzał nieprawidłowy nie przyznaje się, jeśli myśliwy jako samca łownego pozyskał osobnika o rok młodszego od granicy wieku.
2. Wymiary trofeum: dopuszcza się błąd w ocenie wymiarów liniowych do 20% ich wartości, ale zasada ta nie dotyczy odnóg saren w 2. roku życia.

VIII. Ocena prawidłowości odstrzału i procedury przy jej wykonywaniu

1) Oceny odstrzału samców jeleniowatych i muflonów, zwanej dalej oceną, co do jej zgodności z zasadami selekcji osobniczej:

a) w przypadku obwodów podlegających wydzierżawieniu dokonują okręgowe komisje oceny prawidłowości odstrzałów, zwane dalej „komisjami”, powołane przez zarządy okręgowe PZŁ. Komisja pracuje w składach oceniających, które są powoływane spośród członków komisji przez zarządy okręgowe PZŁ, z uwzględnieniem art. 42d ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz.U. 2017, poz. 1295 z późn. zm.);

b) w przypadku obwodów pozostających pod zarządem dokonują komisje powołane przez zarządców zgodnie z art. 42d ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz.U. 2017, poz. 1295, z późn. zm.). W skład ww. zespołu jako przedstawiciele PZŁ mogą wchodzić jedynie członkowie posiadający uprawnienia selekcyjne;

2) właściwymi dla dokonania oceny trofeum pozyskanego w obwodach wydzierżawionych jest komisja okręgu, w którym została pozyskana zwierzyna;

3) oceny są dokonywane w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz do roku;

4) skład oceniający komisji okręgowej lub powołanej przez zarządcę obwodu dokonuje oceny spreparowanego trofeum łowieckiego (czaszka z zuchwą), dostarczonych przez przedstawiciela dzierżawcy lub zarządcę obwodu łowieckiego.

- 5) W przypadku oceny szpicaków i roczniaków muflona wystarczy okazanie wydrukowanego zdjęcia łba w skórze z potwierdzeniem faktu jego odstrzału, które na odwrocie dokonuje łowczy koła lub kierownik obwodu pod zarządem;
- 6) za spreparowane uważa się trofeum pozbawione tkanki mięsnej i łącznej, a także wybielone i z użębieniem umożliwiającym ocenę wieku – z wyjątkiem ubytków naturalnych. W przypadku niestarannego usunięcia tkanek myśliwy jest zobowiązany ponownie przedstawić trofeum do oceny;
- 7) za preparację trofeum i przygotowanie metryczki dla potrzeb komisji oceny prawidłowości odstrzału odpowiada myśliwy, który pozyskał zwierzynę. Metryczka, dołączana także do zdjęcia roczniaka, zawiera imię i nazwisko myśliwego, nr obwodu łowieckiego i nazwę jego dzierżawcy/zarządcy, rodzaj upoważnienia do odstrzału (selekcyjny/łowny), datę pozyskania oraz masę tuszy;
- 8) ocena wieku osobnika ze spreparowanym trofeum jest dokonywana w oparciu o rozwój zębów oraz obraz ich starcia. Ocena jest zapisywana wyłącznie poprzez podanie roku życia danego osobnika, niezależnie od prawa myśliwego do błędu opisanego w rozdz. VII, p. 1;
- 9) opisy trofeów, w tym niezbędne pomiary jego elementów, są dokonywane wg zasad CIC, niezależnie od reguł przyjętych przy ocenie prawidłowości odstrzału, a także prawa myśliwego do błędu opisanego w rozdz. VII, p. 2;
- 10) o terminie oceny dokonywanej przez komisję zarząd okręgowy zawiadamia dzierżawców obwodów łowieckich na 21 dni przed oceną z zastrzeżeniem przypadków, o których mowa w pkt. 11. Ze względu na terminy składania rocznych planów łowieckich, ocena prawidłowości odstrzału musi odbyć się nie później niż do 15 marca;
- 11) w przypadku realizacji odstrzału przez tzw. myśliwego komercyjnego ocena trofeum pozyskanego przez cudzoziemca jest – a w przypadku pozostałych myśliwych komercyjnych może być – dokonywana, niezwłocznie po zakończonym polowaniu i spreparowaniu trofeum;
- 12) myśliwy, który dokonał odstrzału danego osobnika ma prawo być obecny podczas oceny;
- 13) przy dokonywaniu oceny prawidłowości odstrzału komisja stosuje następującą punktację:
- odstrzał prawidłowy – 1 pkt zielony (o),
  - odstrzał nieprawidłowy – 1 pkt czerwony (x),
  - odstrzał rażąco nieprawidłowy – 2 pkt czerwone (xx);
- 14) komisje są zobowiązane do trwałego oznakowania przedstawionych trofeów poprzez nawiercenie otworu o średnicy 3–6 mm w prawym mózdzieniu, a także na rozszerzeniach położonych w okolicy załamania łuku żuchwy – na obu jej połówkach. W przypadku oceny na punkt(y) czerwony(e) połowa żuchwy pozostaje w dyspozycji komisji do czasu rozpatrzenia ewentualnego odwołania myśliwego, który pozyskał danego osobnika. Komisje zatrzymują i załączają do dokumentacji zdjęcia niepreparowanych trofeów samców w 2. roku życia;
- 15) komisja sporządza sprawozdanie ze swoich prac i przekazuje właściwemu zarządowi okręgowemu w terminie do 14 dni od daty dokonania oceny. W przypadku stwierdzenia odstrzału ocenionego na punkt(y) czerwony(e), właściwy zarząd okręgowy zawiadamia na piśmie myśliwego, który pozyskał takie trofeum, w terminie do 14 dni;
- 16) myśliwy może w terminie do 14 dni od otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w p. 15, zwrócić się z wnioskiem o ponowną ocenę. Dokonuje jej skład oceniający, powołany z wyłączeniem członków składu oceniającego, który dokonywał zakwestionowanej oceny. O terminie ponownej oceny zawiadamia się zainteresowanego na 14 dni przed wyznaczoną datą. Zainteresowany zobowiązany jest dostarczyć do ponownej oceny posiadaną część żuchwy. W przypadku jej niedostarczenia, skład oceniający odstępuje od ponownej oceny;
- 17) składający odwołanie może wystąpić do komisji o ostateczną wycenę medalową trofeum, jeśli takowa nie miała wcześniej miejsca, a także o dokonanie oceny wieku metodą histologiczną, która jest rozstrzygająca, jeśli pochodzi z laboratorium posiadającego certyfikat

Polskiego Związku Łowieckiego. Lista takich laboratoriów jest dostępna na stronie internetowej ZG PZŁ. Żuchwę wysyła do analizy właściwy ZO PZŁ po wpłaceniu przez składającego odwołanie kwoty równoważnej kosztowi badania laboratoryjnego. W przypadku uzasadnionego odwołania kwota ta jest zwracana myśliwemu;

18) w przypadku potwierdzenia oceny prawidłowości odstrzału zamieszczonej w systemie informatycznym PZŁ, a oznaczonej jednym lub dwoma punktami czerwonymi, zarząd okręgowy właściwy dla miejsca dokonania oceny w terminie do 14 dni zawiadamia o jej wyniku zarząd okręgowy właściwy dla miejsca zamieszkania zainteresowanego myśliwego;

19) zarząd okręgowy właściwy dla miejsca zamieszkania myśliwego na podstawie zawiadomienia, o którym mowa w p. 16, w terminie do 14 dni od jego otrzymania nakłada na myśliwego kary porządkowe wymienione w art. 42da ustawy Prawo łowieckie;

20) zarząd okręgowy, o którym mowa w p. 17, o nałożeniu kary porządkowej informuje w terminie 14 dni przesyłając wyciąg ze stosownej uchwały:

- zarząd okręgowy właściwy dla położenia obwodu, w którym nastąpił odstrzał,
- koło łowieckie, którego członkiem jest ukarany myśliwy,
- dzierżawcę lub zarządcę obwodu, gdzie nastąpił odstrzał;

21) w przypadku:

- a) nieprzedstawienia komisji trofeum do oceny;
  - b) przedstawienia komisji trofeum w stanie uniemożliwiającym dokonanie oceny;
  - c) próby świadomego wprowadzania w błąd komisji;
  - d) dwukrotnego przedstawienia komisji tego samego, nieprawidłowo spreparowanego trofeum;
- właściwy zarząd okręgowy zawiadamia rzecznika dyscyplinarnego.

IX. Wycena medalowa

1. Wycena wstępna i ostateczna są dokonywane wg zasad określonych przez CIC.
2. Trofea samców jeleniowatych i muflonów kwalifikujące się do wyceny medalowej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 19 maja 2005 r., powinny być wycenione wstępnie przez komisję oceny prawidłowości odstrzału lub osoby powołane w tym celu przez zarządcę obwodu, w ramach dokonywania ww. oceny.
3. Zarządy okręgowe prowadzą rejestry łowieckich trofeów medalowych pozyskanych na swoim terenie, zarówno wycenionych wstępnie jak i ostatecznie.
4. Wycenę ostateczną trofeów łowieckich organizuje PZŁ co najmniej raz do roku.
5. Do ostatecznej wyceny trofeów medalowych uprawnieni są mierniczowie eksperci CIC i osoby z certyfikatem mierniczego CIC. Trofea brązowo- i srebrnomedalowe mogą oni wyceniać indywidualnie, natomiast w przypadku złotomedalowych dokonuje tego minimum trzyosobowa komisja międzynarodowa.
6. Trofea medalowe po wycenie ostatecznej podlegają ewidencji i ujmowane są w Centralnym Rejestrze Trofeów prowadzonym przez Zarząd Główny PZŁ.

Prezes Naczelnej Rady Łowieckiej

Rafał Małec